“Avui som a un pas d'arribar a la meta”

El Bellmirall va ser un punt de reunió de forces polítiques: des d'anarquistes fins a republicans hi van trobar acull
“Nosaltres vam ser els primers promotors del turisme rural a Girona”

Anna Pascual a la cuina de casa seva al Bellmirall, on feia vida amb el seu esp s Isidre VIcens . Foto: PAU LANAO.

Viu entre la plaça dels Lledoners i Sant Domènec en un espai particular
rebatejat com a Bellmirall, un hostal que va ser alhora el somni d'un pintor represaliat pel franquisme, Isidre Vicens, i l'aventura d'uns pioners que van entendre que entre els carrers de la Força i les ombres de la catedral i Sant Feliu, sense oblidar les Àligues o la muralla, es conservaven les essències d'una història que fàcilment podien convertir Girona en potència turística i van transformar la residència en un espai d'acollida de treballadors, tècnics, passavolants, poetes i artistes.

Per què no s'ha escrit sobre els que es van quedar, els que van haver de viure l'exili interior, que va ser molt més dur?

En el tripartit
en Carod es va precipitar; va tenir
un afany massa ràpid de voler atrapar
el poder

Es va enamorar d'un represaliat.

És la vida. Als tretze anys Isidre Vicens havia començat treballar a la Coma Cros, es va afiliar a les Joventuts Llibertàries i anava a classes de dibuix i pintura amb Josep Aguilera. En esclatar la guerra tenia dinou anys i va marxar al front. El van donar per desaparegut, va patir penals i camps de concentració fins que el 1943 va tornar a casa. El 1946 el van acusar de l'accident del tren d'Olot al pas del Gegant de Bescanó, la qual cosa el va fer tornar a la presó. Va ser l'inici d'un seguit d'arrestos i empresonaments fins al 1949, quan li van atorgar la llibertat provisional i el jutge li va recomanar canviar d'aires. Va ser llavors quan, amb el seus germans, va comprar i restaurar la casa del carrer Bellmirall de Girona. Quan va tenir sostre va recuperar la vocació pictòrica. Va començar a fer classes i ens vam conèixer.

Com?

Jo treballava de brodadora a
Cassà i estava interessada en la qüestió artística, i el meu cosí, Jaume Rosés, em va dir que a Girona hi havia un molt bon professor de pintura. L'Isidre havia anat a París, on va descobrir la força dels impressionistes; després quan va tornar ens vam relacionar i una cosa va portar a l'altra fins que ens vam casar. Primer vaig ser alumna, després esposa, però no deixa de ser curiós que on tot va començar va ser amb el maquillatge i els Pastorets.

I van obrir l'hostal Bellmirall.

La iniciativa va ser seva. Ell deia que el barri vell era una perla desconeguda, que quan es morís Franco vindrien els turistes i em va proposar engegar una casa d'hostes. No li negaré que els primers anys van ser molt dificultosos. Vam tenir sort que a Girona no hi havia personal especialitzat en àrees com el cablejat o els ascensors i molts tècnics es van hostatjar a casa nostra. Després van arribar els turistes. Crec que nosaltres vam ser els primers promotors del turisme rural a
Girona.

I la ciutat com els va acollir?

Les famílies de sempre ens van fer el buit, però vam tenir molta sort del suport que ens van donar els artistes que mai ens van preguntar sobre el passat de l'Isidre i ens van obrir totes les portes. Li diré més. Després, al Bellmirall, nosaltres vam donar sostre a diferents creadors.

Al Bellmirall també hi havia l'estudi i la sala on el pintor feia les classes.

L'Isidre era un enamorat de la pintura i la pedagogia. Volia pocs alumnes i només els acceptava després de fer-los una entrevista. A les persones que veia que tenien posició els feia pagar; ara, si ell entenia que un noi o una noia tenien possibilitats de ser bons artistes, encara que no tinguessin diners, els acollia. No en volia cap que no sentís passió per la pintura; és més, per poder continuar fent el que volia fer, va rebutjar importants ofertes econòmiques. Li explicaré una anècdota. Un dia va venir una persona que volia que l'ensenyés a dibuixar, però –va concretar– de Dalí per amunt. “Home –li va contestar l'Isidre–, jo començo pel més senzill. Per més que em pagui, de Dalí per amunt no li'n puc pas ensenyar.”

Potser per això va deixar de ser professor al Bell-lloc del Pla?

Quan encara ningú sabia que el Bell-lloc era un col·legi de l'Opus, en Fita li va explicar que hi feia classes, que tenia molta feina i li va demanar si el podia ajudar. Per a nosaltres allò era una oportunitat; entrarien ingressos fixos a casa. Hi va estar tres o quatre anys. En la mesura que li van agafar confiança ens van convidar a reunions i festes. En recordo una a la qual vam anar amb els nens –allà el meu fill Carles va fer un dibuix preciós d'un avió–, on em vaig adonar que només hi havia l'elit de Girona. L'Isidre tenia un quadern on anotava el que ensenyava al Bell-lloc. Tot i que no tenia cap intenció de fer un llibre ni de criticar la institució, els responsables del col·legi li van demanar que els ensenyés què hi havia escrit. Més tard em vam trucar per convidar-me a un recés espiritual. Vaig entendre que era un intent de captació de l'Opus i vaig dir a l'Isidre que encara que ens quedéssim sense sou havia de plegar. Vam fer el pas; érem dues persones lliures.

Lligades per una feina que mai acabaven.

Ja ho pot ben dir! El meu home feia classes i jo em dedicava a l'hostal, en un moment que, tot i que el dictador encara vivia, ell ja havia recuperat els vincles amb Esquerra Republicana i a casa acollíem determinades persones que, per un motiu o altre, sabíem que eren de l'oposició. Tot i que estàvem molt vigilats i cada nit havíem de portar les fitxes dels hostes a la policia, si hi havia algú que podia tenir complicacions amb les autoritats, o bé que tingués cognom basc, no el posàvem a la llista. Tot es va acabar de complicar en la Transició, quan el Bellmirall es va convertir en punt de trobada clandestí de partits i sindicats. Aquí es van fer reunions per refundar la CNT. Van venir amics de l'Isidre retornats de l'exili, hi van passar anarquistes, trotskistes, comunistes, republicans i activistes de tota mena des de Yoldi a Ramon Torramadé o Jordi Terol. Hi havia dies que es feien tres o quatre reunions en diferents sales.

No feien massa negoci?

Però és el que s'havia de fer. Li explicaré una altra anècdota. Quan l'any 1976 es va autoritzar celebrar el Sant Jordi a la Rambla, els joves de la CNT volien vendre roses però no tenien diners per comprar-ne. I doncs què vam fer? Vam anar a la casa que tenim a Montfullà on hi ha un mur de pòrtland que a mi no m'agrada i el tapàvem amb rosers que feien flors vermelles,
les vam tallar totes i les vam portar a la parada. Van servir per finançar un dels primers actes de la CNT.

Ha parlat de la tornada dels exiliats.

Va ser una experiència que em va marcar. Sabia que molts dels que havien marxat havien passat penes i tribulacions, però també que alguns havien pogut refer la seva vida. Sempre m'he preguntat per què no se'n parla, per què no s'ha escrit sobre els que es van quedar, els que van haver de viure l'exili interior, que va ser molt més dur, angoixós i complicat.

L'Isidre va apostar per ERC en ple franquisme.

Hi va haver un moment que l'Esquerra no se la creia ningú. Molts es pensaven que era un partit de vells, de gent que volia recordar el passat, però la realitat era una altra. Crec que la resurrecció d'ERC va començar amb el pacte entre Barrera i Pujol, ja que, tot i que l'Heribert estava estigmatitzat, quan el van fer president del Parlament la situació es va normalitzar. L'Isidre ja militava a ERC en ple franquisme, però jo no m'hi vaig donar d'alta fins que en Colom va dir que el que calia era lluitar per la independència. El 1990, quan Felip de Borbó va visitar la ciutat per ser proclamat príncep de Girona, els joves de les JERC, entre els quals la meva filla Gisela, van agafar per sorpresa la policia i van desplegar a la façana del Bellmirall una pancarta en què es podia llegir “Que se'n vagi”.

I els altres partits?

L'anar fent dels socialistes i de Convergència no m'interessava. Jo volia una fita i la lluita per la independència me la va donar. Quan vam plantejar l'objectiu alguns ens van dir que érem uns il·lusos, però gràcies a la gent que hi va creure avui som on som, a un pas d'arribar a la meta.

Abans, però, hi va haver el tripartit.

Quan es va fer el tripartit, jo vaig considerar que en Carod, per qui sentia una admiració tremenda, s'havia precipitat, que va tenir un afany massa ràpid d'atrapar el poder. Els dirigents d'Esquerra n'estaven tan orgullosos que van tenir massa pressa per agafar els ressorts del govern. Jo vaig ser l'única de Girona que va votar en contra del pacte, però ells es pensaven que tenint el poder tota la resta arribaria per inèrcia. Crec que els socialistes els van manipular.

Paraules dures...

Les dic com les penso. Puc afegir que tampoc vaig estar d'acord que un gran amic meu com
Francesc Ferrer fos imposat
per la direcció com a candidat
a l'alcaldia de Girona. Teníem Santi Niell, que havia treballat molt i dia sí dia també havia trepitjat la ciutat. Per mi era el millor candidat.

Tornem enrere. Isidre Vicens només era un bon paisatgista?

I tant que no! Ell sabia interpretar la figura humana; impartia classes de nu en una sala, el Túnel, aquí al Bellmirall. També tenia predilecció per pintar portes. Les considerava un element atàvic, un microcosmos en el qual convivien el realisme i l'abstracció. Com a artista, l'Isidre sempre va saber on volia anar, però la seva progressió es va veure escapçada per la mort del nostre fill. En Carles era un intel·lectual, un poeta que parlava de tot amb el seu pare i amb mi: d'art, de filosofia, de música, de viatges... Era el fill, però també un jove obert implicat en els moviments socials i alhora un estímul per a un home com l'Isidre que estava concretant la seva idea sobre l'art. Després de la mort d'en Carles ell va explicar que si no va arribar on volia –va estar més de sis mesos sense agafar un pinzell– va ser perquè no va trobar motivacions per continuar lluitant en aquest camp. Mai, però, va deixar de creure en la futura independència del nostre país.

Publicat a:
-El Punt Avui. Comarques Gironines 24-04-2016 Pàgina 22

Font del document:
http://www.elpuntavui.cat/societat/article/5-societat/960678-lavui-som-a-un-pas-darribar-a-la-metar.html